

2017

การใช้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัดเขตเทศบาลเมืองอุบลราชธานี

นาย พรประเสริฐ อุ่นคำ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

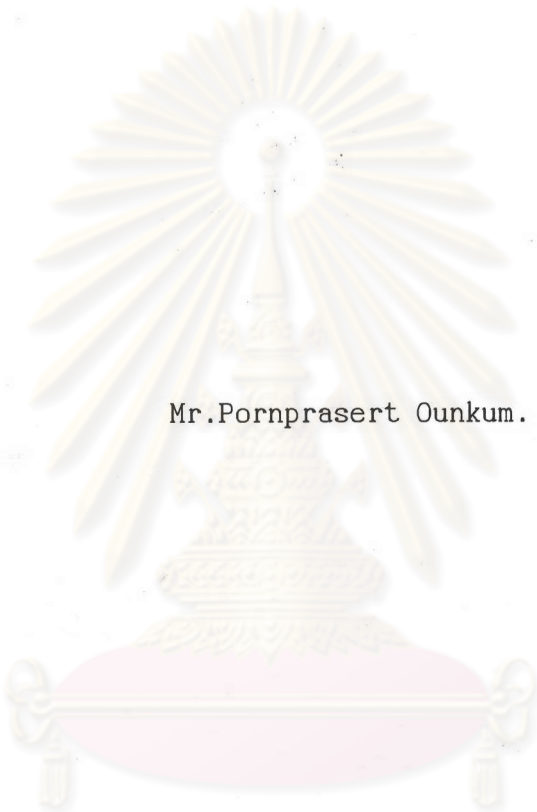
พ.ศ. 2538

ISBN 974-631-424-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I1659258X

HEALTH SERVICE UTILIZATION OF PEOPLE IN CONGESTED COMMUNITIES,
MUNICIPAL AREA OF UBON RATCHATHANI.

Mr.Pornprasert Ounkum.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science
Department of Preventive and Social Medicine

Graduate School
Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-631-424-6

นายพรประเสริฐ อุ้นคำ: การใช้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัดเขตเทศบาลเมืองอุบลราชธานี (Health Service Utilization of People in Congested Communities, Municipal Area of Ubonratchathani).

อ.ที่ปรึกษา: รศ.นพ.วรวิทย์ ทัดตากร. ศ.นพ.ภิรมย์ กมลรัตนกุล.

109 หน้า. ISBN 974-631-424-6

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการใช้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัดเขตเทศบาลเมืองอุบลราชธานี โดยการสำรวจเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่งและใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย สุ่มตัวอย่าง แบบง่ายได้จำนวนตัวอย่าง 422 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 34 ของจำนวนหลังคาเรือนทั้งหมดในชุมชนแออัดจำนวน 9 แห่ง เก็บข้อมูลระหว่างเดือน ตุลาคม 2537

ผลการศึกษา พบว่า ร้อยละ 78.7 ของครอบครัวทั้งหมด ได้ไปใช้บริการสาธารณสุข และประชาชนที่ไปใช้บริการ มีจำนวนร้อยละ 32.7 ของประชากรทั้งหมด ส่วนสถานบริการสาธารณสุขที่มีประชาชนไปใช้บริการมากที่สุด คือ สถานบริการสาธารณสุขชุมชน ร้อยละ 28.2 ประชาชนที่ไปใช้บริการในภาคีรัฐบาล (ร้อยละ 66.1) มากกว่าภาคเอกชน (ร้อยละ 33.9)

เหตุผลส่วนใหญ่ในการเลือกใช้บริการในภาคีรัฐบาล ได้แก่ ที่ตั้งของสถานบริการที่ใกล้การเดินทางไปใช้บริการสะดวก ความพร้อมในการให้บริการ ค่าบริการถูก อธิปไตยของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการพอใช้ คุณภาพของบริการดี ประเภทของบริการที่มีประชาชนไปใช้บริการมากที่สุด คือ ประเภทของการรักษาพยาบาล ร้อยละ 82.6 พฤติกรรมการเจ็บป่วย พบว่าเมื่อเจ็บป่วยเล็กน้อยไปใช้บริการในภาคีรัฐบาล เป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 58.5 อย่างไรก็ตามเมื่อเจ็บป่วยรุนแรง มีการไปใช้บริการในโรงพยาบาลของรัฐบาล ร้อยละ 25.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการไปใช้บริการในสถานบริการภาคีรัฐบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การเจ็บป่วยเล็กน้อย ความพร้อมในการให้บริการ และ ค่าบริการ

ภาควิชา เวชศาสตร์ป้องกันและสังคม
สาขาวิชา เวชศาสตร์ชุมชน
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C645210. MAJOR COMMUNITY MEDICINE

KEY WORD: HEALTH SERVICE/CONGESTED COMMUNITIES/MUNICIPAL AREA

UBONRATCHATANEE THESIS ADVISER:ASST.PROF.DR.VORAWIT TATAKORN M.D.
,PROF.DR.PIROM KAMOLRATANAKUL M.D.109 PP.ISBN 974-631-424-6

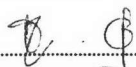
The purpose of this study is to determine health services utilize by the people who live in the congested communities of the municipal area of Ubonratchathani. Cross-sectional descriptive survey was carried on 422 (34%)of the households by simple random sampling from the nine congested communiyies and structured interview in October 1994.

The results of the study showed that[The health services utilization was 78.9 by the household and 32.7 percent by the people had used health services utilization]. 28.2 percent of people had used health services from a public health station rather than other health station. The utilization of governmental health station 66.1percent was more than private health station(33.9 percent). The major reasons for seeking care at the governmental health service station were nearby location, fair convenience, low price, good quality and courtesy. People who used the health services indicated that they use them for treatment (82.6%). For mild illnesses, 58.5 percent of people used governmental health service stations. However,for those who had serious illnesses (25.2 percent), They went to governmental hospital. Mild illnesses, availability of service and price of care were the three factors which had statistically significant associations with the governmental health service stations.

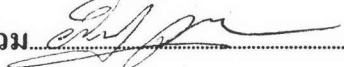
ภาควิชา.....เวชศาสตร์ป้องกันและสังคม.....

สาขาวิชา.....เวชศาสตร์ชุมชน.....

ปีการศึกษา.....2537.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

ฉ

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสำเร็จอย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ให้คำปรึกษาหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์นายแพทย์วรวิทย์ ทัดตากร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และศาสตราจารย์นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำ รวมทั้งชี้ประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย และทำการตรวจสอบแก้ไขจนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน มีประสิทธิภาพและความรู้ วิชาการ ความเอื้ออาทร ห่วงใยแก่ข้าพเจ้าและเพื่อนตลอดเวลาที่ได้เล่าเรียน

ในส่วนของการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่กองอนามัยสิ่งแวดล้อมเทศบาลจังหวัดอุบลราชธานีทุกท่าน ที่ช่วยทั้งประสานงานในการเก็บข้อมูล และทีมงานวิจัยของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานีที่ช่วยในการเก็บข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี ที่ได้ให้ความกรุณาอนุมัติงบประมาณในการเก็บข้อมูล และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัย

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้ที่เกี่ยวข้อง และคณะเจ้าหน้าที่เวชศาสตร์ชุมชนทุกคน ที่ช่วยทั้งด้าน สวัสดิการและสิ่งอื่นๆ ในขณะที่กำลังศึกษา คำปรึกษาแนะนำ และความเอื้ออาทรห่วงใยช่วยเหลือเป็นกำลังใจในการศึกษาโดยตลอดมา จนถึงช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พรประเสริฐ อุ่นคำ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฆ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
คำนิยามที่ใช้ในการศึกษา.....	4
กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	6
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
ข้อจำกัดในการศึกษา.....	7
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	8
บทที่ 2 ทฤษฎี และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บริการสาธารณสุข.....	10
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้บริการสาธารณสุข.....	12
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	14
รูปแบบการวิจัย.....	14
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	14
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	17
การรวบรวมข้อมูล.....	17
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	18

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	19
บทที่ 5 อภิปรายผล สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	90
อภิปรายผล.....	90
สรุปผลการวิจัย.....	95
ข้อเสนอแนะ.....	99
รายการอ้างอิง.....	101
ภาคผนวก.....	104
ประวัติผู้เขียน.....	109

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา.....	20
2. แสดงจำนวน และ ร้อยละของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว กลุ่มตัวอย่างในชุมชนแออัด.....	26
3. แสดงจำนวนและร้อยละของครอบครัวที่ไปใช้บริการสาธารณสุข.....	30
4. แสดงจำนวนและร้อยละของความถี่ในการไปใช้บริการสาธารณสุขจำแนกตามจำนวน ครั้งของการไปใช้บริการสาธารณสุข ของประชาชนในชุมชนแออัด.....	31
5. แสดงจำนวนและร้อยละของครอบครัวที่มีการไปใช้บริการสาธารณสุขจำแนกตาม สถานภาพการอยู่อาศัย.....	32
6. แสดงจำนวนและร้อยละของเศรษฐกิจฐานะของครอบครัว.....	33
7. แสดงจำนวนและร้อยละของจำนวนสมาชิกในครอบครัว.....	34
8. แสดงจำนวนและร้อยละการให้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัด จำแนกตามสถานบริการ.....	35
9. แสดงจำนวนและร้อยละของการให้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัด จำแนกตามการไปใช้บริการประเภทของการรักษาพยาบาล.....	36
10. แสดงจำนวนและร้อยละการให้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัด จำแนกตามประเภทการให้บริการ การป้องกันโรค.....	37
11. แสดงจำนวนและร้อยละการให้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัดจำแนก ตามประเภทการให้บริการส่งเสริมสุขภาพ.....	38
12. แสดงจำนวนและร้อยละการให้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัด จำแนกตามสถานบริการสาธารณสุขของรัฐบาลและเอกชน.....	39
13. แสดงจำนวนและร้อยละการให้บริการในภาครัฐบาลและภาคเอกชน จำแนกตามเพศ.....	40
14. แสดงจำนวนและร้อยละการให้บริการในภาครัฐบาลและภาคเอกชน จำแนกตามสถานภาพสมรส.....	41
15. แสดงจำนวนและร้อยละการให้บริการในภาครัฐบาลและภาคเอกชน จำแนกตามอายุ.....	42

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
16. แสดงจำนวนและร้อยละการให้บริการในภาครัฐบาลและภาคเอกชน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	43
17. แสดงจำนวนและร้อยละการให้บริการในภาครัฐบาลและภาคเอกชน จำแนกตาม อาชีพ	44
18. แสดงจำนวนและร้อยละการไปใช้บริการในภาครัฐบาลและภาคเอกชน จำแนกตามรายได้	45
19. แสดงจำนวนและร้อยละ การให้บริการในภาครัฐบาลและภาคเอกชน จำแนกตาม สถานภาพการอยู่อาศัย	46
20. แสดงจำนวนและร้อยละ การให้บริการในภาครัฐบาลและภาคเอกชน จำแนกตาม เศรษฐฐานะของครอบครัว.....	47
21. แสดงจำนวนและร้อยละการให้บริการในภาครัฐบาลและภาคเอกชน จำแนกตาม เหตุผลในการใช้บริการสาธารณสุขประเภททำเลที่ตั้งของสถานบริการ	48
22. แสดงจำนวนและร้อยละการให้บริการในภาครัฐบาลและภาคเอกชน จำแนก ตามเหตุผลในการใช้บริการสาธารณสุขประเภทความสะดวกในการเดินทาง ไปใช้บริการ.....	49
23. แสดงจำนวนและร้อยละการให้บริการในภาครัฐบาลและภาคเอกชน จำแนก ตามเหตุผลในการใช้บริการประเภทความพร้อมในการให้บริการ.....	50
24. แสดงจำนวนและร้อยละการให้บริการในภาครัฐบาลและภาคเอกชน จำแนก ตามเหตุผล ในการใช้บริการประเภทของค่าบริการ	51
25. แสดงจำนวนและร้อยละการให้บริการในภาครัฐบาลและภาคเอกชน จำแนก ตามเหตุผลในการใช้บริการประเภทอัตรายาคัยของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ.....	52

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
26. แสดงจำนวนและร้อยละการให้บริการในภาครัฐบาลและภาคเอกชน จำแนกตามเหตุผลในการใช้บริการประเภทคุณภาพบริการของบริการสาธารณสุข.....	53
27. แสดงจำนวนและร้อยละการให้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัด จำแนกตามเหตุผลในการใช้บริการประเภทที่ตั้งของสถานบริการสาธารณสุข.....	54
28. แสดงจำนวนและร้อยละการให้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัด จำแนกตามเหตุผลในการใช้บริการประเภทความสะดวกในการเดินทางกับสถานบริการ....	56
29. แสดงจำนวนและร้อยละ การให้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัด จำแนก ตามเหตุผลในการใช้บริการ ประเภทความพร้อมในการให้บริการ กับสถานบริการสาธารณสุข.....	58
30. แสดงจำนวนและร้อยละ การให้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัด จำแนก ตามเหตุผลในการใช้บริการ ประเภทค่าบริการสถานบริการสาธารณสุข...60	60
31. แสดงจำนวนและร้อยละ การให้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัด จำแนก ตามเหตุผลในการใช้บริการ ประเภทอรรถยาศัยของเจ้าหน้าที่สถานบริการ..62	62
32. แสดงจำนวนและร้อยละ การให้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัด จำแนก ตามเหตุผลในการใช้บริการ ประเภทคุณภาพบริการกับสถานบริการ.....64	64
33. แสดงจำนวนและร้อยละการให้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัด จำแนกตามประเภทของบริการสาธารณสุข กับ เพศของประชาชนที่ไปใช้บริการ.....	66
34. แสดงจำนวนและร้อยละ การให้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัด จำแนกตามประเภทของบริการสาธารณสุขกับสถานภาพสมรส.....	67
35. แสดงจำนวนและร้อยละ การให้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัดจำแนกตามประเภทของบริการสาธารณสุขกับ อาชีพ.....	68
36. แสดงจำนวนและร้อยละการให้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัดจำแนกตามประเภทของบริการสาธารณสุขกับการศึกษา.....	70
37. แสดงจำนวนและร้อยละการให้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัดจำแนกตามประเภทการรักษาพยาบาลกับสถานบริการของรัฐบาลและ เอกชน.....	71
38. แสดงจำนวนและร้อยละการให้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัดจำแนกตามสภาวะการเจ็บป่วยกับประเภทของการรักษาพยาบาล.....	72

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
39.	แสดงจำนวนและร้อยละการใช้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัดจำแนกตามสภาวะการเจ็บป่วยกับสถานบริการสาธารณสุขภาคีรัฐบาลและภาคเอกชน.....73
40.	แสดงจำนวนและร้อยละการใช้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัดจำแนกตามสภาวะการเจ็บป่วยกับระยะเวลาที่ป่วยก่อนไปรับการรักษาเป็นชั่วโมง.....74
41.	แสดงจำนวนและร้อยละการใช้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัด จำแนกตามสภาวะการเจ็บป่วยกับสถานบริการสาธารณสุข.....75
42.	แสดงจำนวนและร้อยละการใช้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัดจำแนกตามสภาวะการเจ็บป่วยกับกิจกรรมประจำวัน.....76
43.	แสดงจำนวนและร้อยละการใช้บริการในภาครัฐบาลและภาคเอกชนจำแนกตามประเภทของการส่งเสริมสุขภาพ.....77
44.	แสดงการสรุปผลการทดลองความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างกับการใช้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัด.....78

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1.	กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	6
2.	รูปแบบของการศึกษาการใช้บริการสุขภาพ.....	11
3.	เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง.....	16

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย